

Alliantie voor een
rookvrije
samenleving

JAARVERSLAG

2019

#ikblaaslieverbellendanrook

Generatie Rookvrij

Inhouds- tafel

/04

Een eerste rookvrije generatie in België: samen kan het!

/06

Drie politieke successen in één jaar tijd

/10

Het aantal rookvrije omgevingen groeit gestaag!

/13

Op naar een samenleving zonder tabak

/18

Onze missie, visie en strategie

De Alliantie voor een Rookvrije Samenleving wordt gefinancierd door Kom op tegen Kanker en Stichting tegen Kanker en is opgericht met de volgende organisaties: Vlaams Instituut Gezond Leven, Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT), Belgische Cardiologische Liga, Gezinsbond, Fonds des Affections Respiratoires (FARES), Service d'Etude et de Prévention du Tabagisme (SEPT) en het Observatoire de la Santé du Hainaut (OSH).

COLOFON

Redactie: Daniëlle van Kalmthout, Caroline Schlammes, Suzanne Gabriëls, Hedwig Verhaegen en François Dekeyser

Vormgeving: CDN Communication

V.U.: Benoit Koerperich • Stichting tegen Kanker • Leuvensesteenweg, 479 B-1030 Brussel en

Marc Michils • Kom op tegen Kanker • Koningsstraat 217, B-1210 Brussel

Foto voorpagina: Bellenblaasactie Werelddag zonder tabak

Een eerste rookvrije generatie in België: samen kan het!

Het eerste volledige werkjaar van de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving viel – niet toevallig – samen met het jaar waarin er in mei verkiezingen waren. Dat betekende meteen alle hens aan dek. Politieke partijen werden aangespoord om in de volgende legislatuur werk te maken van maatregelen voor een eerste rookvrije generatie in België tegen 2037. Met een memorandum van effectieve maatregelen onder de arm bezocht de Alliantie de studiediensten. Vervolgens vroegen we het officiële partijstandpunt over deze voorgestelde maatregelen op. Onder het waakzame oog van pers en publiek maakten we de resultaten van de bevraging bekend op het politiek event van 22 maart. Alle grote politieke partijen schaalden zich achter het principe van Generatie Rookvrij, dat inhoudt dat elk kind geboren vanaf 2019 rookvrij moet kunnen opgroeien en niet begint met roken. Bovendien was er zeer brede politieke steun voor maatregelen die tegen 2037 de eerste rookvrije generatie daadwerkelijk moeten realiseren. Het bleef niet bij mooie woorden. Maar liefst drie van de tien eisen uit het memorandum maken sinds afgelopen jaar deel uit van het Belgische antitabaksbeleid.

De invoering van de neutrale pakjes heeft de grootste impact. Meer dan 10 jaar strijd ging vooraf aan deze belangrijke preventiemaatregel. Sinds 2009 nam Stichting tegen Kanker al de uitdaging op om in België neutrale sigarettenpakjes te verkrijgen. Een studie door de

Universiteit van Antwerpen in opdracht van de Stichting had immers aangetoond dat jongeren zich niet graag associëren met een saai sigarettenpakje. Aanvankelijk ijverde de Stichting alleen. Nadien zijn andere organisaties mee op de kar gesprongen. Sinds de oprichting van de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving werd een goed gecoördineerde aanpak uitgedokterd, mét resultaat!

En daar hield het niet op. Tabak mag niet meer verkocht worden aan jongeren onder de 18 jaar en roken in de auto is intussen verboden als er kinderen bij zijn. Kom op tegen Kanker ijverde al jaren voor een dergelijk verbod. Een levensbelangrijke maatregel, want kinderen worden in een auto aan concentraties kankerverwekkende stoffen blootgesteld die maar liefst 27 keer hoger liggen dan in huis. Een onderzoek van de Rechtsfaculteit van de KU Leuven in opdracht van Kom op tegen Kanker maakte duidelijk dat zo'n verbod juridisch perfect mogelijk en ook wenselijk was. In februari 2016 werd een eerste wetsvoorstel in de Kamer ingediend. De gezamenlijke aanpak van de Alliantie trok de parlementsleden uiteindelijk over de streep.

De Alliantie is heel tevreden met deze resultaten maar om de ambitie van een eerste rookvrije generatie waar te maken is er meer nodig. De volgende regering moet inzetten op een coherent en ambitieus antitabaksplan dat zich vertaalt in duidelijke doelstellingen: tegen 2037 rookt minder dan 5% van de volwassenen en 0% van de jongeren. Daarnaast moet het antitabaksplan werk maken van de resterende eisen van het memorandum, zoals een drastische verhoging van de tabakstaksen, en een beleid uittekenen om de gezondheidsongelijkheid en milieuvervuiling door tabak tegen te gaan. De vereiste investeringen zullen zich meer dan terugbetalen. Nog ieder jaar sterven 14 000 Belgen aan de gevolgen van tabak.

En de tabaksindustrie blijft erin slagen om jongeren te verleiden met haar producten. Dat moet stoppen!

Naast het beleid kan ook de samenleving meehelpen om een eerste rookvrije generatie te realiseren. We willen kinderen, geboren vanaf 2019, een andere norm over

»»» *Alle grote politieke partijen scharen zich achter het principe van Generatie Rookvrij*

Onze ambitie is om ieder kind,
geboren vanaf 2019,
te laten opgroeien in een rookvrije wereld

roken aanleren en roken zoveel mogelijk uit het straatbeeld krijgen, want **kinderen kopiëren gedrag, ook rookgedrag**.

Die ambitie wordt alom gedeeld. Maar liefst 89% van de Belgen staat achter het principe Generatie Rookvrij! Het is hartverwarmend te zien hoe steeds meer partners hun schouders onder dit project zetten en speeltuintjes, sportterreinen, zorginstellingen, kinderboerderijen, ... rookvrij maken. Het groeiend aantal middenveldorganisaties, bedrijven, gemeenten, ... die de visie van Generatie Rookvrij onderschrijven, vormt een maatschappelijke beweging op weg naar een samenleving waar niemand nog (over)lijdt aan de gevolgen van roken. Ook voor rokers is in dit verhaal een belangrijke rol weggelegd, misschien wel de belangrijkste, want het zijn de rokers aan wie we vragen om hun gedrag aan te passen en niet meer te roken in het zicht van kinderen. Het beste is natuurlijk dat ze stoppen met roken. Hiervoor willen we hen alle nodige hulp bieden. Ook voor een betere terugbetaling van rookstopbegeleiding staat de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving op de barricades.

Het is hartverwarmend te zien hoe steeds meer partners hun schouders onder ons project 'Generatie Rookvrij' zetten

**2019
Generatie
Rookvrij is
geboren en de
eerste stappen
zijn gezet!**

Suzanne Gabriels
Expert Tabakspreventie,
Stichting tegen Kanker

Danielle van Kalmthout
Coördinator,
**Alliantie voor een Rookvrije
Samenleving**

Hedwig Verhaegen
Directeur Kennis en Beleid,
Kom op tegen Kanker

Drie politieke successen in één jaar tijd

De Alliantie voor een Rookvrije Samenleving wil dat ieder kind geboren vanaf 2019 rookvrij kan opgroeien. Om dat doel te bereiken zet de Alliantie in op de verdere denormalisering van roken. Zo wordt rookvrij de norm en niet de uitzondering. Dat kan niet zonder de nodige maatregelen van de overheid die enerzijds zijn gericht op preventie en voorkomen dat er nieuwe rokers bijkomen en anderzijds op het terugdringen van het aantal

rokers met een uitnodigend kader dat rokers aanmoedigt om te stoppen met roken.

Het jaar 2019 was met de verschillende verkiezingen een belangrijk politiek jaar. Via het 'Memorandum voor politieke partijen', met 10 maatregelen voor een rookvrije toekomst, gaf de Alliantie een hele duidelijke boodschap aan de politieke partijen: onderschrijf het principe van 'Generatie Rookvrij' en zorg ervoor dat de regionale en federale overheden hiervoor de nodige maatregelen nemen.

Het jaar 2019 was ook een jaar met belangrijke politieke resultaten in de strijd tegen tabak! Maar liefst drie van de tien maatregelen die de Alliantie voorstelt, zijn gerealiseerd.

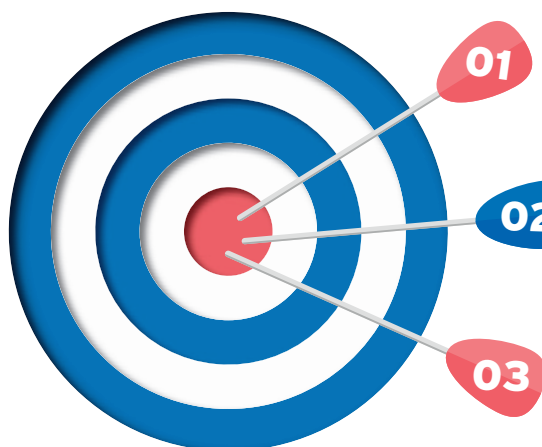
Neutrale pakjes

In mei werd het Koninklijk Besluit over de invoering van neutrale verpakkingen voor roltabak en sigaretten gepubliceerd. Daarmee werden neutrale sigarettenpakjes vanaf 1 januari 2020 een feit. Dit maakte een einde aan het sigarettenpakje als kleine reclamezuil. Bij sigaretten draait alles rond het imago van het merk en vooral jongeren zijn gevoelig voor nieuwe ontwerpen en innovatieve verpakkingen. Neutrale pakjes dragen bij tot het denormaliseren van tabak en zo krijgen de volgende generaties kinderen niet meer te maken met het sigarettenpakje als marketingtool. Daarnaast hebben neutrale verpakkingen nog andere gunstige effecten: ze verhogen de zichtbaarheid en het effect van de gezondheidswaarschuwingen op de pakjes en stimuleren rokers om te stoppen.

Zien roken, doet roken.
Daarom wil Generatie Rookvrij zoveel mogelijk plaatsen waar kinderen en jongeren komen, rookvrij maken

EERSTE DRIE MAATREGELEN ZIJN GEREALISEERD

01 Neutrale pakjes

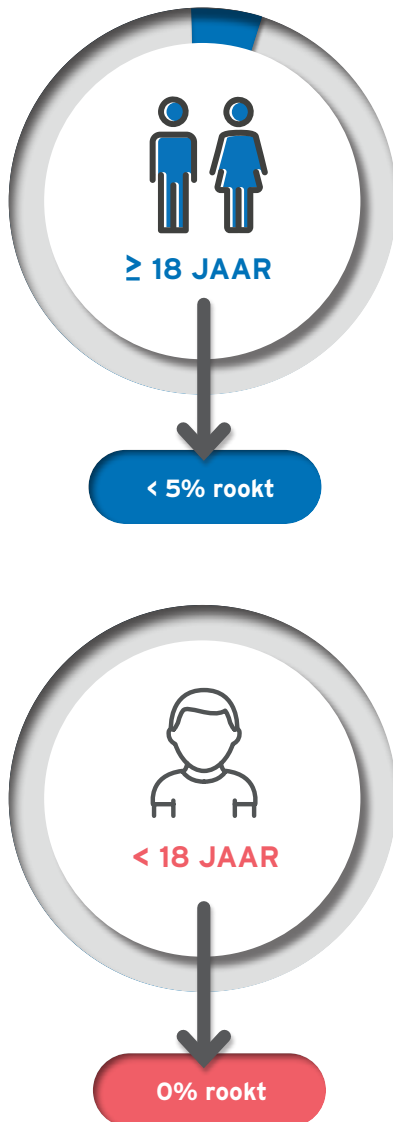
02

Verhoging van de leeftijd voor het kopen van tabak tot 18 jaar

03

Verbod op roken in de auto in bijzijn van kinderen

DOELSTELLING GENERATIE ROOKVRIJ IN BELGIË VOOR 2037

Verhoging van de leeftijd voor het kopen van tabak tot 18 jaar

Sinds 1 januari 2019 was België het enige land in de Europese Unie waar jongeren onder de 18 jaar nog sigaretten konden kopen. Daar kwam het afgelopen jaar gelukkig een einde aan. De leeftijdsgrens voor het kopen van tabak is opgetrokken tot 18 jaar. Hierdoor stellen we de beginleeftijd waarop jongeren beginnen met roken uit en wordt het risico op snelle tabaksverslaving kleiner. Een belangrijk gegeven aangezien de overgrote meerderheid van de rokers (90%) begint met roken voor zijn 18de levensjaar. Het optrekken van de leeftijd is dus vooral voor de leeftijdsgroep van 15 tot 17 belangrijk. Bovendien zijn de hersenen van jongeren nog volop in ontwikkeling. Daardoor komt experimenteel gedrag veel vaker voor bij jongeren dan bij volwassenen. Maar nicotine heeft een nefaste invloed op het ontwikkelende brein van tieners. Onderzoek toont ook aan dat hoe vroeger jongeren beginnen met roken, hoe sneller ze verslaafd raken aan nicotine en hoe moeilijker het is om later te stoppen.

Verbod op roken in de auto in bijzijn van kinderen

In navolging van een aantal andere Europese landen kent ook België nu een wettelijk verbod op roken in de auto als er kinderen bij zijn. Kinderen worden in een auto aan veel hogere concentraties kankerverwekkende stoffen blootgesteld dan in huis. De auto is dan ook een gesloten en bijzonder enge ruimte. Het volstaat niet om een autoraampje te openen om die stoffen te verwijderen. Maar liefst 90% van de Belgische bevolking wou een rookverbod in de wagen als er kinderen in de wagen zijn. Zelfs 84% van de rokers schaarde zich achter deze maatregel (zie ook infografiek 'Generatie Rookvrij', p. 8).

Nood aan een globaal antitabaksplan voor een rookvrije toekomst

Een goed begin want deze maatregelen brengen ons weer een stap dichterbij een eerste rookvrije generatie. Maar er is nog heel wat werk aan de winkel! Onderzoek toont aan dat elke individuele antitabaksmaatregel slechts een beperkte impact heeft op onze levensverwachting en levenskwaliteit. Een effectief antitabaksbeleid staat of valt met een pakket van maatregelen om verslaving bij jongeren te voorkomen en de huidige rokers van het roken af te helpen. Het recht op een rookvrije toekomst kan alleen gerealiseerd worden als de federale en regionale regeringen werk maken van een ambitieus en coherent antitabaksplan! Mét een duidelijke doelstelling: in 2037 rookt minder dan 5% van de inwoners van België van 18 jaar en ouder en 0% van de jongeren.

JAARLIJKSE ROOKENQUÊTE STICHTING TEGEN KANKER/IPSOS

9
10 De overgrote meerderheid vindt het recht op rookvrij opgroeien belangrijk

7
10 wil Generatie Rookvrij in het regeerakkoord

Kinderen moeten het recht hebben om rookvrij op te groeien (d.w.z. vrij van tabaksrook en beschermd tegen de verleiding om te starten met roken)

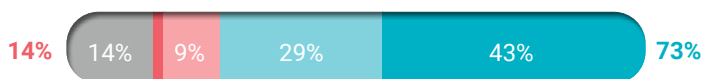
Sterke voorstanders

- Vrouwen
- Jongeren
- Wallonië
- Hogere sociale klasse
- Niet-rokers

Het roken in auto's als er kinderen bij zijn, zou verboden moeten worden

In het nieuwe regeerakkoord moeten er afspraken gemaakt worden die bijdragen aan de 'Generatie Rookvrij'

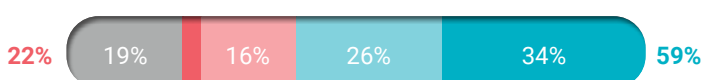
Minder sterke voorstanders

- Mannen
- Ouderen
- Vlaanderen
- Lagere sociale klasse
- Rokers

Het streven naar een rookvrije generatie ('Generatie Rookvrij') spreekt mij aan en ik wil mij daar zelf voor inzetten

Het is mogelijk om op termijn een 'Generatie Rookvrij' te realiseren

Totaal niet akkoord ● Weet het niet ● Niet akkoord ● Eerder niet akkoord ● Eerder akkoord ● Akkoord **Totaal akkoord**

Bron: Stichting tegen Kanker / Ipsos 2019

Basis: Allen (n = 3174)

Concept Generatie Rookvrij in Vlaams regeerakkoord

Na de verkiezingen van mei 2019, werd Generatie Rookvrij opgenomen in de doelstellingen van het Vlaamse regeerakkoord. Dit engagement maakt nu ook deel uit van de beleidsnota 2019-2024 van minister Wouter Beke van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. De leden van de Alliantie rekenen op de regering om samen een rookvrije toekomst te realiseren.

In Wallonië heeft het Provinciecollege van de Provincie Henegouwen haar volledige steun gegeven aan "Generatie Rookvrij". Het project "Domaine provincial du Bois d'Havré sans tabac" is het proefproject van dit engagement, andere provinciale sites zullen volgen.

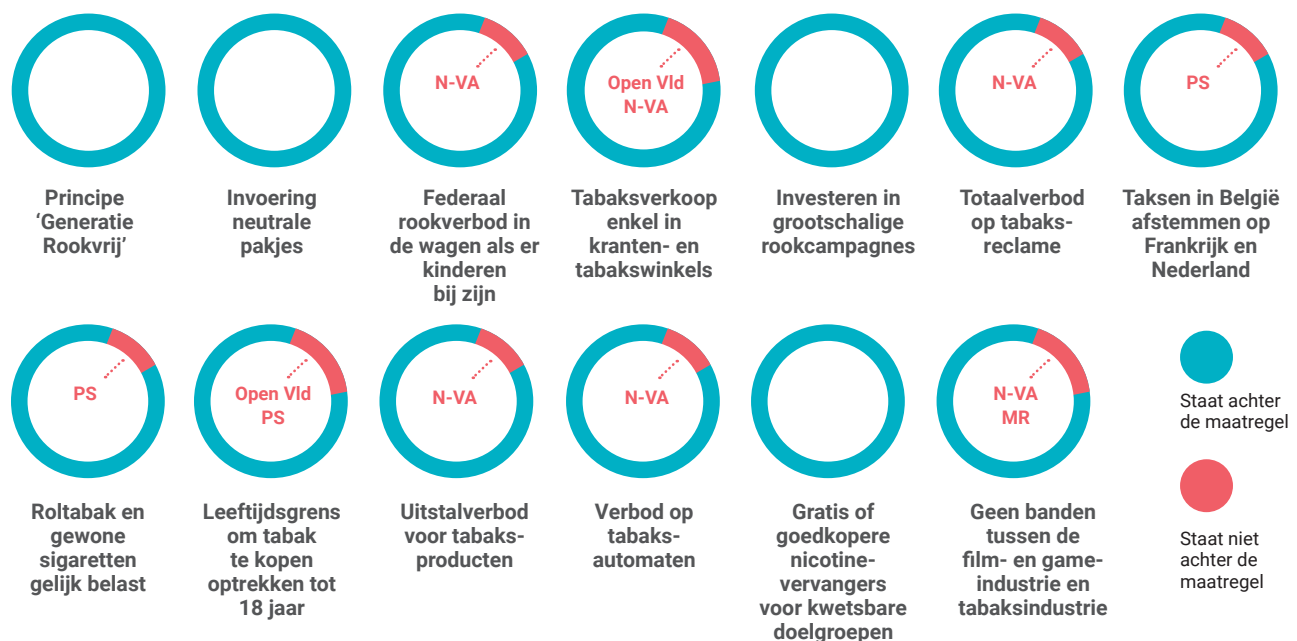
De vier provinciale organisaties 'Observatoire de la Santé du Hainaut', 'Maison Provinciale des Sports d'Havré', de basisschool 'Ecole spécialisée L'Orée du Bois' en de hogeschool 'Hainaut Ingénierie Technique' engageerden zich eind 2019 om in 2020 hun gemeenschappelijke terreinen in het domein van het bos van Havré rookvrij te maken. Een mooie inspiratiebron voor andere provincies, zodat kinderen en jongeren gezond kunnen opgroeien en spelen!

Brede politieke steun voor principe Generatie Rookvrij

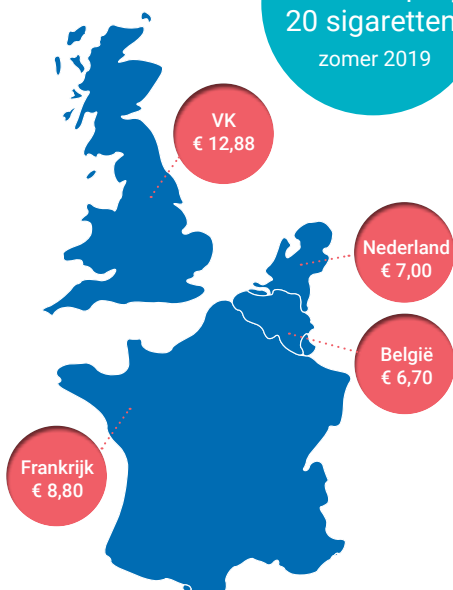
De Alliantie organiseerde op 22 maart een politiek event waarop de resultaten bekend werden gemaakt van een bevraging die ze organiseerde bij alle grote politieke partijen. Uit het overzicht van de reacties van de politieke partijen bleek dat er zeer brede steun is om in de volgende legislatuur werk te maken van effectieve maatregelen die tegen 2037 een eerste rookvrije generatie moeten realiseren. Tijdens de conferentie toonden experts uit Nederland, Frankrijk en Ierland aan dat een ambitieus tabakspreventiebeleid mogelijk is. De conferentie eindigde met twee verhitte politieke debatten tussen volksvertegenwoordigers en academici over enkele beleidsaanbevelingen van de Alliantie. Dit prestigieus gebeuren, goed getimed met het oog op de verkiezingen van mei 2019 vond plaats bij Axa Belgium, sinds vele jaren structurele partner van Stichting tegen Kanker.

Politiek debat over een rookvrije samenleving. Welke partij staat achter welke maatregel.

Partijen: Open Vld, CD&V, N-VA, sp.a, Groen, MR, cdH, PS, Ecolo

Kostprijs
standaardpakje
20 sigaretten.
zomer 2019

Accijnsverhoging: dat zet zoden aan de dijk

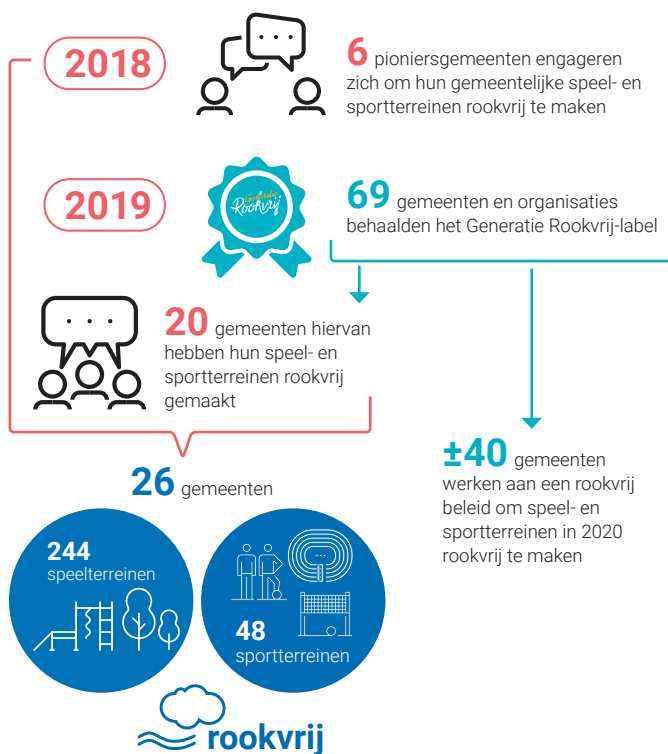
De meest effectieve maatregel om tabaksgebruik te ontmoedigen is de accijnzen op tabak substantieel te verhogen. Voorbeelden uit het buitenland bevestigen dat prijsverhogingen op tabak hun vruchten afwerpen. Hogere prijzen motiveren rokers om te stoppen met roken én verhogen de drempel voor jongeren en niet-rokers om te starten met roken. Ze verminderen bovendien het risico op herval voor wie stopt met roken en verlagen het aantal gerookte sigaretten bij rokers die wel blijven roken.

Kom op tegen Kanker werkte een aanbeveling uit voor de Alliantie voor een substantiële verhoging van de tabaksaccijnzen voor een betere volksgezondheid, een fundamentele besparing en meer fiscale inkomsten. Een delegatie van de Alliantie bepleitte de accijnsverhoging bij verschillende politieke partijen.

Het aantal rookvrije omgevingen groeit gestaag!

In het jaar **2019** behaalden maar liefst **69 gemeenten en organisaties** in België het Generatie Rookvrij-label. Daarmee stond de teller aan het einde van vorig jaar op 88 gemeenten en organisaties.

Bij de lancering van Generatie Rookvrij in mei 2018, engageerden de zes pioniersgemeenten Boechout, Harelbeke, Leopoldsburg, Waregem, Zottegem en Mechelen zich om hun gemeentelijke speel- en sportterreinen rookvrij te maken.

In 2019 voegden ze de daad bij het woord en 20 gemeenten zijn hen ondertussen gevolgd. In totaal zijn in die gemeenten 244 speelterreinen en 48 sportterreinen rookvrij gemaakt. Daarnaast zijn een 40-tal gemeentes bezig met het uitwerken van een rookvrij beleid zodat ook zij in 2020 speel- en sportterreinen officieel rookvrij kunnen verklaren. Gemeenten kunnen terugvallen op een brede steun bij de bevolking om hun speeltuinen (85%) en sportterreinen (81%) rookvrij te maken (zie infografiek "Rookvrije omgevingen" op p. 11).

Labelhouders hebben de bewuste keuze gemaakt om kinderen rookvrij te laten opgroeien. Zij staan achter het principe van Generatie Rookvrij en maken

zo deel uit van onze beweging. Door hun speeltuintjes, sportterreinen, kinderboerderijen, ... rookvrij te maken, of zich hiervoor te engageren, hebben zij het Generatie Rookvrij-label ontvangen.

Kinderen hebben rookvrije omgevingen nodig om veilig en gezond te kunnen opgroeien

Elke week beginnen in België honderden jongeren te roken. Aan de basis hiervan ligt een simpele logica: zien roken, doet roken. Als kinderen anderen zien roken, dan wekt dit de indruk dat roken een normaal en aangenaam onderdeel van het leven is, in plaats van een dodelijke verslaving. En kinderen kopiëren gedrag. Ook rookgedrag. Maar onderzoek toont aan dat als rookvrij de norm wordt en er niet meer gerookt wordt in het zicht van kinderen, ze minder snel geneigd zullen zijn om zelf een sigaret op te steken. Toch wordt er vandaag op veel plekken waar kinderen en jongeren komen, nog altijd gerookt. Dat is de reden waarom Generatie Rookvrij zoveel mogelijk plaatsen waar veel kinderen en jongeren komen rookvrij wil maken.

Generatie Rookvrij wil niet alleen dat er geen nieuwe rokers meer bij komen maar wil ook het aantal rokers terugdringen door hen te stimuleren om te stoppen met roken en hen beter te ondersteunen bij het stoppen met roken. Rokers zijn welkom op de rookvrije terreinen maar aan hen wordt gevraagd om niet te roken in het zicht van kinderen. Sommige rookvrije terreinen hebben daarom rookzones, uit het zicht van kinderen, ingericht.

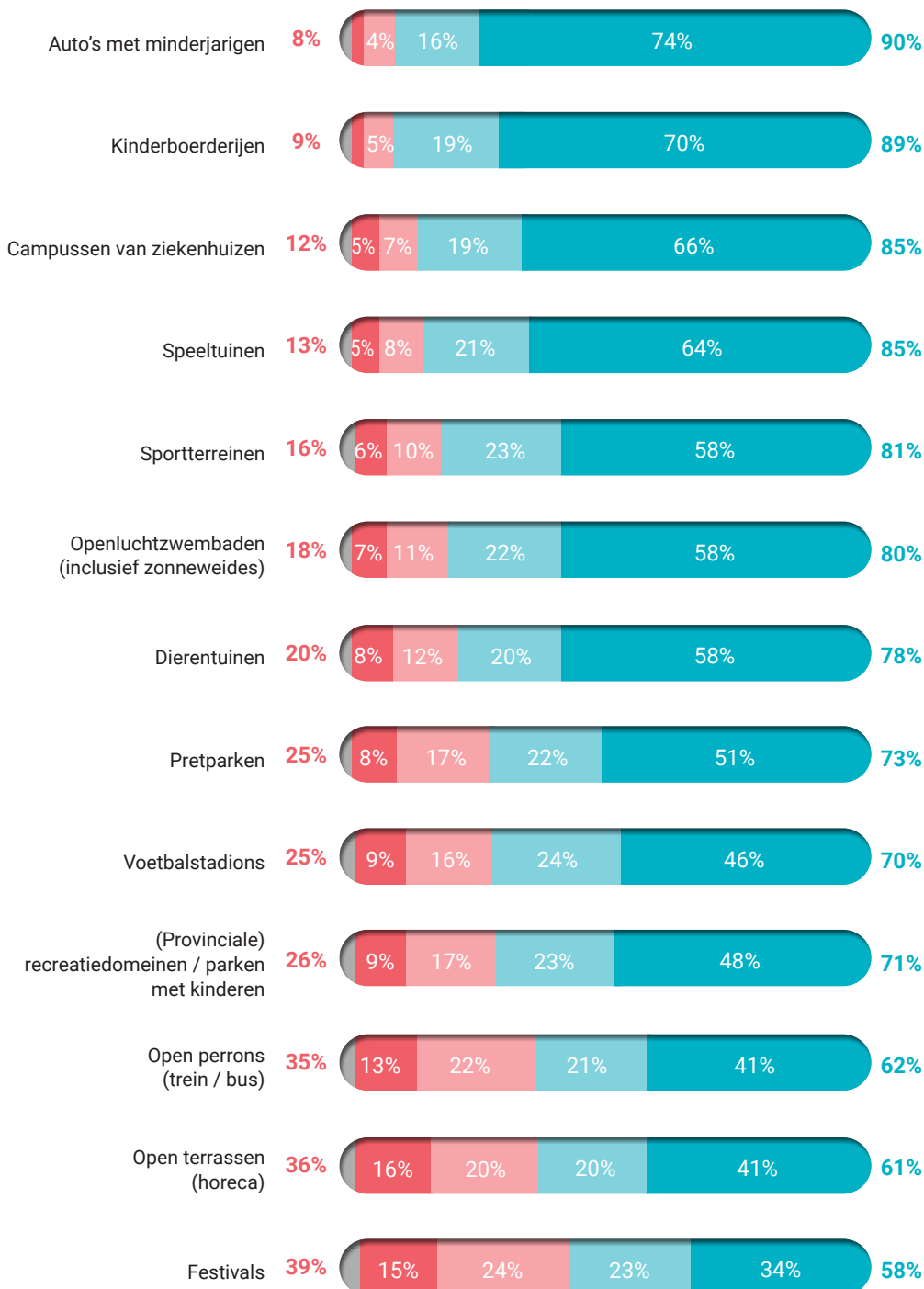
Waarom maken mensen hun terrein rookvrij?

Bron: Vlaams Instituut Gezond Leven

ROOKVRIJE OMGEVINGEN

Minstens **7**
10 Belgen vindt dat zo goed als alle genoemde plekken rookvrije omgevingen dienen te zijn.

Vrouwen vinden meer dan mannen dat een rookverbod in verscheidene omgevingen (speeltuinen, openluchtzwembaden, dierentuinen en open terrassen) mag worden ingevoerd. En dat geldt eveneens voor een rookverbod in de wagen als kinderen meerijden.

Jongere generaties zijn ontvankelijker voor een rookverbod in bepaalde omgevingen dan oudere generaties.

De hoogste sociale klasse dringt het sterkst aan op een uitgebreider rookverbod in bijna alle bevroegde omgevingen.

Niet-rokers en ex-rokers staan positiever tegenover rookvrije omgevingen. Toch is ook een meerderheid van de rokers te vinden voor een rookverbod in de meeste bevroegde omgevingen. Uitzondering zijn de open terrassen, perrons en festivals.

Totaal niet akkoord ● Weet het niet ● Niet akkoord ● Eerder niet akkoord ● Eerder akkoord ● Akkoord Totaal akkoord

78

Gezondheidsorganisaties, bedrijven, gemeenten, ... hebben het **Charter van de Alliantie** voor een Rookvrije Samenleving ondertekend en steunen intussen Generatie Rookvrij. Zij engageren zich om samen met hun leden werk te gaan maken van een rookvrije generatie!

Ook financiële instellingen scharen zich achter Generatie Rookvrij!

AXA Belgium, BNP Paribas Fortis en KBC zijn de eerste financiële instellingen in België die het Charter van Generatie Rookvrij ondertekenden. De drie instellingen ondertekenden de Tobacco Free Finance Pledge. Dit is een initiatief van Tobacco Free Portfolios, een organisatie die streeft naar een rookvrije wereld zonder investeringen in de tabaksindustrie. Met de ondertekening van de Pledge engageren financiële instellingen zich om al hun fondsen tabaksvrij te maken. Voor de Alliantie is dit een voorwaarde voor bank- en verzekeringsinstellingen om het Charter 'Generatie Rookvrij' te kunnen ondertekenen en zo partner te worden van de Alliantie. Zij nodigt ook andere financiële instellingen en beleggingsfondsen uit om dit voorbeeld te volgen.

Scholen in Vlaanderen gaan helemaal rookvrij

Sinds de start van het schooljaar 2018-2019 mag er helemaal niet meer gerookt worden in de Vlaamse scholen. Vroeger bleef het rookverbod beperkt tot de binnenruimten en het openluchterrein op bepaalde uren en dagen. Sinds september 2018 geldt het de klok rond, 7 dagen op 7, voor het hele schooldomein, zowel binnen als buiten.

De toenmalige Vlaamse regering en het Vlaams Instituut Gezond Leven, in samenwerking met de onderwijskoepels en het GO! van de Vlaamse gemeenschap, boden aan iedere school de mogelijkheid om gratis het signalisatiemateriaal 'Hier leer ik rookvrij' te bestellen. Want met een goede signalisatie maak je iedere bezoeker meteen duidelijk dat de school rookvrij is!

Dit initiatief was mede mogelijk dankzij de steun van Kom op tegen Kanker en Stichting tegen Kanker.

In twee bestelrondes werden meer dan 5000 borden verdeeld.

Een derde bestelronde werd eind 2019 gelanceerd.

Nog eens 2000 borden zullen anno 2020 de deur uitvliegen.

7000

borden zullen in totaal worden verdeeld

Op naar een samenleving zonder tabak

Werelddag zonder Tabak: #ikblaaslieverbellendanrook

Van speeltuin tot voetbalveld, Generatie Rookvrij wil zoveel mogelijk omgevingen waar kinderen en jongeren komen, rookvrij maken. Naar aanleiding van de Werelddag zonder Tabak, maakten leerlingen van tientallen basisscholen in het hele land de speelpleinen in de buurt van hun scholen onveilig door massaal bellen te blazen.

Onder het motto "Ik blaas liever bellen dan rook" deden ze een oproep aan hun burgemeester en schepenen om alle speelpleintjes in de buurt van hun school rookvrij te maken. Met hun bellenblaasactie gaven ze ook een signaal aan de volgende regeringen om werk te maken van de eerste rookvrije generatie. Zowel in Vlaanderen als in Wallonië deden heel wat scholen mee aan de bellenblaasactie.

De actie kreeg bijval van verschillende ziekenhuizen en partnerorganisaties van Generatie Rookvrij. Ook verschillende influencers hielpen mee bellen blazen: Tine Embrechts, Dominique Monami, Peter Van de Veire, Danira Boukhriess, Goedele Wachters, Frank Deboosere, Adrien Devyver, Lien Van de Kelder, Joëlle Scoriels, Seppe Smits, Sabine Appelmans, Cathérine Vandoorne, Jo Vandeurzen, Marleen Merckx, Koen Wouters en Heidi Lenaerts. Zelfs de Rode Duivels deden mee!

Er werden massaal foto's en filmpjes gedeeld op sociale media onder de hashtags #generatierookvrij en #ikblaaslieverbellendanrook. Het overzichtsfilmpje van de bellenblaasacties, bereikte maar liefst 162 719 mensen op sociale media. De bellenblaasactie kreeg ook veel nationale en lokale pers aandacht: VRT NWS maakte er een mooi item over, en de actie verscheen op verschillende radiozenders en in lokale kranten.

CAMPAGNES

Geboortefeest Generatie Rookvrij

Wat als alle kinderen die in 2019 worden geboren, nooit meer verleid worden om te beginnen met roken? Dankzij Generatie Rookvrij is dat nu eindelijk mogelijk! Met de officiële geboorte van een rookvrije generatie, wil de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving het draagvlak creëren voor een rookvrije wereld.

Om de start van Generatie Rookvrij te vieren, organiseerde de Alliantie een spetterend geboortefeestje voor kinderen en ouders in het UZ Leuven en het CHU (Centre Hospitalier Universitaire) in Luik. De kinderen legden tijdens het persmoment op een creatieve manier uit wat rookvrij opgroeien voor hen betekent. Kinderpneumoloog dr. François Vermeulen van het UZ Leuven en gynaecoloog dr. Véronique Masson van het CHU Liège onderstreepten het belang van dit initiatief.

Alle kersverse ouders kregen het kinderboekje van Generatie Rookvrij cadeau. Meer dan 100 000 boekjes werden verspreid via de Roze Doos. Daarnaast verdeelde Kind en Gezin 5000 boekjes via onder meer gynaecologen en kinderartsen.

De geboorte van Generatie Rookvrij bleef niet onopgemerkt. Het item kwam op enkele radiozenders aan bod en de kranten De Standaard, Het Nieuwsblad en La Meuse berichtten er uitgebreid over.

30 jaar Kinderrechten

In november blies het VN-Kinderrechtenverdrag 30 kaarsjes uit. Het recht om rookvrij op te groeien wordt verdedigd door verschillende artikels in dit verdrag. Die artikels geven regeringen de verplichting om kinderen te beschermen tegen tabaksrook en te voorkomen dat jongeren beginnen met roken.

Om de verjaardag van het Kinderrechtenverdrag te vieren, trokken kinderen uit het 5de en 6de leerjaar uit Aarschot en Chapelle-lez-Herlaimont naar hun favoriete speeltuin (Bekaf) en jeugdhuis (Maison des Jeunes). Onder de begeleiding van

een graffiti-kunstenaar, maakten de kinderen kennis met verschillende stijlen graffiti en leerden ze de spuittechnieken aan. Tijdens de workshop gingen ze op zoek naar sterke slogans en beelden rond rookvrij opgroeien, spelen en ontdekken.

Via het [overzichtsfilmpje](#) van de kinderrechtenactie, konden we maar liefst 152 566 mensen bereiken op sociale media.

Ook Karrewiet kwam op bezoek en bracht het eindresultaat in een mooie reportage. De actie verscheen ook in verschillende lokale kranten.

Communicatie

De huidige website biedt een overzicht van alle initiatieven die worden genomen in het kader van Generatie Rookvrij. Individuele bezoekers kunnen er affiches downloaden of brieven schrijven waarmee ze organisaties stimuleren om hun terrein rookvrij te maken. Organisaties kunnen er op hun beurt terecht voor stappenplannen, materiaal om hun achterban te informeren en ook het Generatie Rookvrij-label aan te vragen als hun terrein rookvrij is.

www.generatierookvrij.be

Op de sociale media van Generatie Rookvrij wordt informatie over eigen acties en die van onze partners, nieuws, foto's en filmpjes gedeeld. Onze campagnes zijn gericht op het delen van berichten en om het bereik van onze acties te vergroten, gebruiken we vooral de hashtags [#generatierookvrij](#) en [#ikblaaslieverbellendanrook](#).

www.facebook.com/generatierookvrij/

www.instagram.com/generatierookvrij

Daarnaast wist de pers ons te vinden tijdens onze campagneacties, wat onder meer heeft geleid tot een aantal mooie reportages op Karrewiet, VRT NWS, Radio 2, TV Oost, ROB tv en RTBF.be, en een reeks leuke artikels in Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws, Gazet van Antwerpen, Het Belang van Limburg, La Libre Belgique, La Meuse, l'Avenir en ook op Lesoir.be en dhnet.be.

Kinderrechtenactie Interview Karrewiet

ACTIES LEDEN ALLIANTIE IN EEN NOTENDOP

Kruidvat haalt tabaksproducten uit zijn winkelrekken

In 2017 kondigde Kruidvat, vaste partner van **STICHTING TEGEN KANKER**, aan geen tabaksproducten meer te willen aanbieden in zijn verkooppunten. Met die maatregel wil de keten helpen voorkomen dat jongeren beginnen met roken. Kruidvat was daarmee **de eerste keten in Europa** die deze belangrijke beslissing nam. Gaandeweg werden de producten uit de verkooppunten verwijderd. Eind 2019 was alle tabak uit de winkelrekken verdwenen.

Stichting tegen Kanker juicht dit initiatief uiteraard toe! Het strookt met de conclusies uit haar jaarlijkse enquêtes rond tabaksgebruik. Daaruit blijkt immers dat **acht op de tien Belgen positief** staan tegenover de beslissing van Kruidvat. Opmerkelijk was dat ook 63% van de rokers zich positief uitsprak over dit initiatief.

Rookvrije sportcentra van Sport Vlaanderen

Op vraag van **KOM OP TEGEN KANKER** engageerde Sport Vlaanderen zich om haar sportcentra rookvrij te maken. Eind 2018 werd het domein Hofstade rookvrij en hierdoor pionier van de rookvrije sportcentra. Vanaf 1 juni 2019 volgden ook de overige 13 centra.

Roken is er alleen nog toegelaten in rookzones uit het zicht van kinderen. Het **VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN** zorgde voor de nodige begeleiding en ondersteuning. Toenmalig Minister van Sport, Philippe Muyters verwoordde het als volgt: "Onze houding ten opzichte van roken is sterk gewijzigd, ik denk dat het tijd is om een stapje verder te zetten. We willen dat kinderen kunnen opgroeien in een rookvrije omgeving want sporten, kinderen en roken gaan echt niet samen."

Campagne 'Binnen roken is nooit oké'

Deze succesvolle campagne van **KOM OP TEGEN KANKER** liep in november 2019 – in samenwerking met het Vlaams Instituut Gezond Leven – voor de zesde maal en voor de eerste keer in het kader van Generatie Rookvrij. Drie spots waren gedurende twee weken op verschillende tv-kanalen te zien met de boodschap: 'Binnen roken is nooit oké. Rook buiten en uit het zicht. Doe het voor je kinderen'. Tussenpersonen (huisartsen, apothekers, verpleegkundigen van Kind en Gezin...) zorgden voor de verdeling van posters en folders. Ook sociale media riepen rokende ouders op hun rookgedrag aan te passen en zo kinderen te geven waar ze recht op hebben: opgroeien in een gezonde leefomgeving.

Rookvrije voetbalstadions

Een rookvrij stadion is een sterk signaal in de strijd om jonge voetbalfans te beschermen tegen tabaksverslaving. Om deze boodschap kracht bij te zetten, hebben de Belgische Voetbalbond en Fanclub 1895, de grootste Belgische supportersvereniging, het charter 'Generatie Rookvrij' ondertekend. Samen met **STICHTING TEGEN KANKER**, lanceerden ze de positieve bewustmakingscampagne 'Rookvrije Stadions'.

Het concept werd uitgetest tijdens de vijf kwalificatiewedstrijden van de Rode Duivels voor Euro 2020. De leden van Fanclub 1895 werden door de tabakologen van Stichting tegen Kanker en SEPT vzw opgeleid tot 'Ambassadeurs Rookvrij Stadion'. Deze vrijwilligers verzochten rokers in het stadion hun sigaret te doven tijdens de wedstrijd en lichtten het waarom van de campagne toe. Supporters reageerden positief op het initiatief.

Familieploeg Cercle Brugge besliste in 2018 al om het goede voorbeeld te geven en hun stadion rookvrij te maken. In 2019 ging Vlaams Instituut Gezond Leven langs voor een stand van zaken. [Lees hier het interview.](#)

Rookvrije speeltuinen, sportterreinen en provinciale parken

Vijf middagsteden (Boechout, Harelbeke, Leopoldsburg, Waregem, Zottegem) en de gaststad van de 1000 km (Mechelen) engageerden zich in 2018 – op vraag van **KOM OP TEGEN KANKER** – om hun gemeentelijke speel- en sportterreinen rookvrij te maken. In 2019 voegden ze de daad bij het woord en vele gemeenten zijn hen ondertussen gevolgd.

Generatie Rookvrij liet ook de provinciebesturen niet koud: Provincie Antwerpen droeg z'n steentje bij en maakte het Provinciaal Groendomein Vrijbroekpark (Mechelen) rookvrij.

Vrijwilligers Gezinsbond sprokkelen nieuwe ideeën!

De **GEZINSBOND** komt op voor een kind- en gezinsvriendelijke samenleving. De lokale afdelingen organiseren heel wat activiteiten die gezinnen samenbrengen en ondersteunen. Zij kunnen een keuze maken uit de grote waaier van diensten en activiteiten die het centrum aanbiedt.

Ieder jaar vinden er provinciale inspiratiemomenten

- Sprokkels - plaats. Afdelingen kunnen er goede praktijken uitwisselen en proeven van nieuwe activiteiten. In 2019 konden ze er ook kennismaken met Generatie Rookvrij, op 17 november in Oost-Vlaanderen en op 1 december in Limburg. Generatie Rookvrij past immers perfect binnen het streven van de Gezinsbond naar een kindnorm in het beleid.

Werelddag zonder Tabak op het Muntplein

Om promotie te maken voor tabaksontmoediging en om de naamsbekendheid van de tabakoloog te vergroten, parkeerden de **VLAAMSE VERENIGING VOOR RESPIROIRE GEZONDHEIDSZORG** (VRGT) en het **FONDS DES AFFECTIONS RESPIROIRES** (FARES) op Werelddag zonder Tabak hun camper en standjes op het Muntplein in Brussel.

Vorbijgangers konden bellen blazen, terwijl geïnteresseerde rokers een gratis initiërend gesprek met een tabakoloog konden voeren. Ze kregen alle mogelijke informatie over rookstopbegeleiding.

Voor deze actie mobiliseerden de VRGT en FARES een aantal partners: de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving, Stichting tegen Kanker met Tabakstop, Logo Brussel en Leo not Happy.

Leden Alliantie blazen liever bellen dan rook

Onder de slagzin **#ikblaaslieverbellendanrook** bliezen kinderen bellen in hun favoriete speeltuin. Met deze ludieke actie ondersteunen zij de oproep van Generatie Rookvrij om alle speelpleinen rookvrij te maken. Op 31 mei bliezen alle leden van de **ALLIANTIE** voor rookvrije omgevingen voor alle kinderen.

Ziekenhuizen zetten in op een rookbeleid

Ziekenhuizen spelen een belangrijke rol in de behandeling van een tabaksverslaving en bij het geven van het goede voorbeeld in het streven naar een rookvrije samenleving. Een goed uitgewerkt kwalitatief rookbeleid binnen het ziekenhuis is dé manier om op beide in te zetten.

Daarom werd door het **VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN** in 2019 in twaalf ziekenhuizen een pilootproject opgestart om het rookbeleid verder uit te werken en te versterken. Samen met deze ziekenhuizen werd een actieplan opgesteld.

Ervoor zorgen dat er niet meer gerookt wordt aan de ingang van het ziekenhuis en het verplaatsen van de rookzones naar plaatsen uit het zicht, zijn voorbeelden van acties binnen het beleid waar ziekenhuizen momenteel op inzetten. Zo gaan ziekenhuizen mee in de filosofie van 'zien roken, doet roken' en nemen ze een voorbeeldrol op als gezondheidszorginstelling. In 2020 wordt dit pilootproject verdergezet. Op het einde van de rit zullen alle ziekenhuizen in Vlaanderen een beroep kunnen doen op een stappenplan en ondersteuningsmaterialen om hun rookbeleid zelf verder uit te werken.

Inspiratiematinée tabakspreventie-projecten voor lokale en gemeentelijke besturen

In het najaar van 2019 organiseerde **L'OBSERVATOIRE DE LA SANTÉ DU HAINAUT** (OSH) een inspiratiematinée waar verschillende projecten in het kader van rookvrije omgevingen en tabakspreventie werden voorgesteld. Generatie Rookvrij kon natuurlijk niet ontbreken en wilde de aanwezige gemeenten en gezondheidsorganisaties inspireren om ook hun omgevingen rookvrij te maken.

Colfontaine en Chapelle-lez-Herlaimont, twee pioniersgemeenten in Wallonië!

De lokale besturen van de gemeenten Chapelle-lez-Herlaimont en Colfontaine hebben in 2019 het charter van Generatie Rookvrij ondertekend. Geweldig nieuws, want daarmee nemen ze als eerste Waalse gemeenten een voortrekkersrol in het project! Zowel in Chapelle-lez-Herlaimont als in Colfontaine organiseerden heel wat scholen op 31 mei een bellenblaasactie met hun leerlingen. Zo ondersteunden ze massaal de oproep om alle speelpleinen rookvrij te maken.

Generatie Rookvrij: essentieel om hart- en vaatziekten te voorkomen

Tabakspreventie om hart- en vaatziekten te voorkomen, staat centraal in de missie van de **BELGISCHE CARDIOLOGISCHE LIGA**. Via haar magazine Hart & Slagaders en haar sociale mediakanalen, informeert de Liga het brede publiek over de projecten van de Alliantie.

Het project "Generatie Rookvrij" speelt een belangrijke rol voor een betere gezondheid van alle Belgen. De Belgische Cardiologische Liga steunt dit project en hoopt die steun samen met alle leden van de Alliantie verder te kunnen zetten.

Onder begeleiding van de **SERVICE D'ÉTUDE ET DE PRÉVENTION DU TABAGISME** (SEPT), **L'OBSERVATOIRE DE LA SANTÉ DU HAINAUT** (OSH) en haar lokale partners organiseerde Chapelle-lez-Herlaimont verschillende acties in het kader van tabakspreventie (o.a. een peukenopruiactie waarbij ook speelpleinen onder handen werden genomen). Mede dankzij Chapelle-lez-Herlaimont was de Kinderrechtenactie van Generatie Rookvrij een waar succes.

Op de Gezondheidsbeurs van Colfontaine - een drukbezocht jaarlijks evenement - werden bezoekers uitgenodigd om uit het zicht van kinderen te roken. Een aanpak die perfect aansluit bij de filosofie van Generatie Rookvrij!

Rookvrije plekken: het gesprek aangaan als iemand rookt

Het gesprek aangaan met iemand die rookt op een rookvrij terrein is niet altijd even gemakkelijk. Hoe doe je dat op een niet-belerende, vriendelijke manier? Het **VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN** ondersteunde de medewerkers van Sport Vlaanderen hierbij.

In verschillende sessies in de verschillende centra werden trainingen gegeven. Op basis van wetenschappelijke literatuur en de ervaringen bij Sport Vlaanderen ontwikkelde het Vlaams Instituut Gezond Leven een korte trainingsmodule om medewerkers vaardigheden en kennis bij te brengen om dit gesprek aan te gaan. Wordt je terrein binnenkort rookvrij? Regionaal werden een tiental trainers opgeleid om deze training te geven.

Meer info, klik hier.

Onze missie, visie en strategie

Roken is de belangrijkste vermijdbare doodsoorzaak, daarover bestaat vandaag geen twijfel meer. In België leidt roken naar schatting tot **14 000 doden per jaar** en één roker op de twee zal sterven door zijn tabaksverslaving. Tabak is verantwoordelijk voor 30% van de sterfgevallen door kanker.

Missie

De Alliantie voor een Rookvrije Samenleving wil een samenleving waar niemand nog (over)lijdt aan de gevolgen van roken en meeroken.

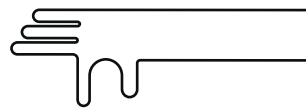

Visie

Met de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving en de campagne "Generatie Rookvrij" willen wij roken denormaliseren en streven we naar een maatschappij waarin ieder kind dat vanaf 2019 wordt geboren, rookvrij kan opgroeien. We willen van niet-roken de norm maken in de hele samenleving en dit voor alle bevolkingsgroepen. Door een bundeling van krachten wil de Alliantie bijdragen aan een rookvrij België en daarmee gezondheidswinst voor de Belgische bevolking realiseren.

De aanpak steunt op twee pijlers die elkaar versterken:

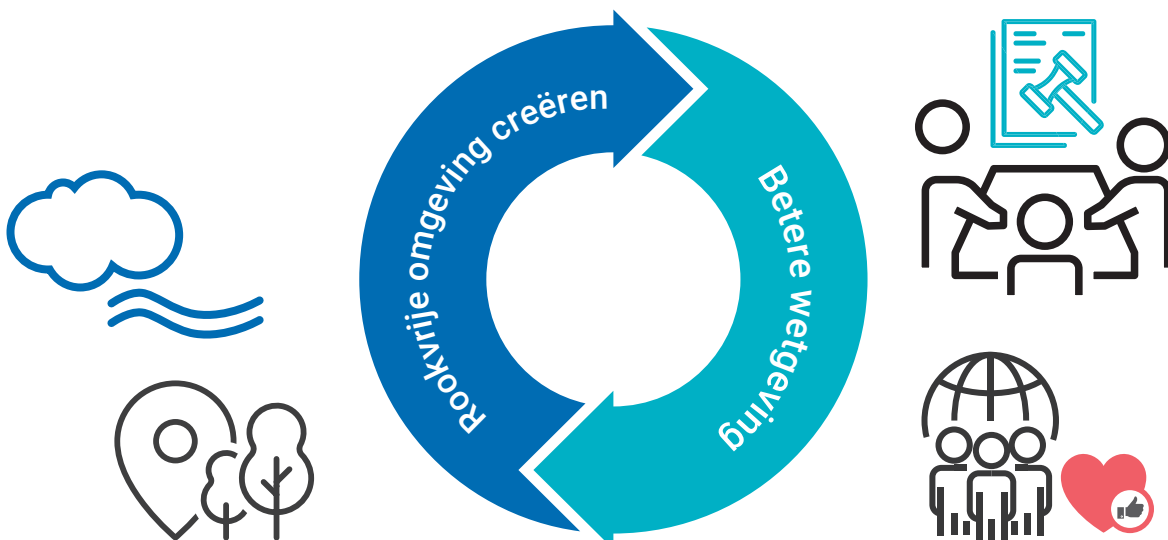
- 1 We voorkomen dat er nieuwe rokers bijkomen. Enerzijds door jongeren te beschermen tegen de verleiding om te beginnen met roken, anderzijds door kinderen te beschermen tegen tabaksrook.

- 2 We dringen het aantal rokers terug door hen te stimuleren om te stoppen met roken en hen met effectieve hulp te ondersteunen bij hun stoppogingen.

Strategie

We ijveren voor een betere wetgeving op alle beleidsniveaus en tegelijkertijd creëren we rookvrije omgevingen via organisaties die onze missie een warm hart toedragen waardoor, een maatschappelijke beweging op gang komt en het politieke draagvlak voor beleidsmaatregelen weer groeit.

Generatie Rookvrij

Onze routekaart is de strategische leidraad

- De initiatieven die we nemen, groeien mee met de kinderen die vanaf 2019 worden geboren.
- We zorgen ervoor dat zij in alle fases van hun leven beschermd worden tegen tabaksrook en tegen de verleiding om te beginnen met roken. Dat doen we door omgevingen waar ze vaak komen, rookvrij te maken. Want zien roken, doet roken.
- Zo willen we bereiken dat alle kinderen die in 2037 volwassen worden nergens meer meeroken, zelf niet roken en er ook niet meer mee beginnen.

De Alliantie voor een Rookvrije Samenleving

Stichting tegen Kanker en Kom op tegen Kanker zijn twee onafhankelijke NGO's, beiden actief in de strijd tegen kanker en onder andere in de strijd tegen het roken. Om de tabakspreventie een versnelling hoger te schakelen, sloegen Stichting tegen Kanker en Kom op tegen Kanker eind 2017 de handen in elkaar. Beide organisaties besloten het project Generatie Rookvrij uit de grond te stampen en een overkoepelende Alliantie voor een Rookvrije Samenleving op te starten. De nodige financiële budgetten werden voorzien voor een eerste periode van 3 jaar (2017-2019) waarbij in 2019 het ondersteunende bedrag werd opgetrokken naar 125 000 euro vanwege elke kankerorganisatie. Eind 2019 toen de eerste successen van de werking van de Alliantie zichtbaar werden, beslisten de raden van bestuur van beide organisaties om opnieuw voor een periode van 5 jaar (2020-2024) budgetten te voorzien. De totale financiële enveloppe die van 2020 tot 2024 gereserveerd wordt voor de Alliantie en Generatie Rookvrij bedraagt 1,63 miljoen euro. Voor diezelfde periode is een meerjarenplan goedgekeurd.

De Alliantie is momenteel een samenwerkingsverband van 9 organisaties:

Kom op tegen Kanker, Stichting tegen Kanker, het Vlaams Instituut Gezond Leven, de Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT), de Belgische Cardiologische Liga, de Gezinsbond, het Fonds des Affections Respiratoires (FARES), Service d'Etude et de Prévention du Tabagisme (SEPT) en Observatoire de la Santé du Hainaut (OSH).

Alliantie voor een rookvrije samenleving

CONTACT

Alliantie voor een Rookvrije Samenleving
p/a Koningsstraat 217
1210 Brussel
✉ info@alliantierookvrijesamenleving.be

Voor meer informatie over de campagne Generatie Rookvrij:

🌐 www.generatierookvrij.be
f www.facebook.com/generatierookvrij/
📷 www.instagram.com/generatierookvrij
✉ info@generatierookvrij.be

